

Posudek vedoucího na diplomovou práci

Mihail Ceropita: *Afirmace muslimského národa v Jugoslávii v letech 1953–1971. Analýza diskuse*, FF UK, Praha 2018, 84 s.

Mihail Ceropita se ve své práci věnuje tématu, které patří ve výzkumu dějin Jugoslávie k nejdiskutovanějším a zároveň k nejkontroverznějším. Mnohé badatele ke zkoumání problematiky *afirmace muslimského národa* vede otázka, jak vysvětlit v kontextu evropských národních hnutí unikátní fenomén vzniku národa z konfesijní komunity. V pracích řady autorů však můžeme také rozpoznat mimovědeckou či předvědeckou motivaci existenci muslimského/bosňáckého národa zpochybnit, přičíst ji účelové politice jugoslávských komunistů nebo skrytým nacionalistickým motivům jednotlivých představitelů jugoslávské politické elity (např. úvahy o protisrbském nebo protichorvatském pozadí „umělého vytvoření muslimského národa“). Muslimští/bosňáčtí autoři zase mnohdy své práce koncipují jako důkazní argumentaci pro svébytnost svého národa, a to často zcela ahistoricky a v primordialistickém smyslu, tj. snaží se dovést spojitost dnešního národa se středověkými obyvateli předosmanské Bosny a tak vznést přednostní nárok na tuto zemi před Chorvaty a Srby. Někteří zahraniční historici, kteří by mohli své „nezúčastněné pozice“ využít ke zdrženlivému a kritickému odstupu, ve svých pracích pak straní jednomu z nacionalistických výkladů.

M. Ceropita se možným nástrahám emotivně zjitřené odborné polemiky zdárně vyhýbá. Autor postupuje střízlivě, s otevřeností i s kritickým smyslem vůči dobové i odborné argumentaci, jejichž hodnocení dobře zasazuje do historického kontextu. Autor prokazuje mimořádný přehled a schopnost se v studované látce bezpečně orientovat. Jeho diplomová magisterská práce tak v tomto smyslu jistě patří mezi nadprůměrné. Je fundovaná a vyzrálá.

V poměrně bohaté odborné literatuře o afirmaci muslimského národa v Jugoslávii své místo M. Ceropita našel v tom, že se soustředil především na veřejnou debatu a polemiku provázející a spoluurčující tento proces v 50. a 60. letech. Správně přitom vedl v patrnosti, že charakter této „diskuse“ se měnil v závislosti na otevřenosti veřejného prostoru a možnostech projevat v něm různé názory. Zatímco během 50. let texty z pera ideologů a čelných

představitelů komunistické strany je třeba chápat jako oficiální stanoviska nebo jako výsledek konsenzu učiněného v rámci mocenské elity, od počátku 60. let se charakter veřejné sféry mění. Jednak se stává kolbištěm pro různé platformy v rámci svazu komunistů, jednak do něho vstupují i aktéři, kteří svou pozici v něm neodvozují od politických funkcí a postavení v rámci mocenské sféry, ale jako lidé přicházející z oblasti kultury, školství či vědy. I když ani tyto sféry není možné od politické struktury oddělit, přinesla 60. léta výraznou pluralizaci v rámci jugoslávského autoritativního systému. Přestože i tato debata již byla předmětem zájmu historiků, M. Ceropita ji vědomě rozšiřuje ještě o produkci jugoslávské antikomunistické emigrace. Ta sice do značné míry probíhala paralelně a bez zjevné možnosti působit na dění v zemi, ale právě s liberalizací v druhé polovině 60. let bylo potřeba ověřit její možný dosah a vliv na debaty vedené v Jugoslávii.

Práce se dělí chronologicky do tří kapitol. Stanovení jednotlivých období je logické a účelné. Autor svou analýzu začíná rokem 1953, kdy tzv. muslimskou otázku otevřel svým článkem blízký Titův spolupracovník Moša Pijade. Druhou fází vymezuje roky 1961 a 1966, během které se začala diskuse o povaze nacionální identity bosensko-hercegovských muslimů. Třetí fází rámuje roky 1967 a 1971; v tomto období v několika krocích došlo k oficiálnímu uznání svébytnosti muslimského národa v Jugoslávii.

V úvodu práce se M. Ceropita vyrovnává s dosavadní odbornou literaturou. Činí tak znalým a korektním způsobem. Jedinou výjimku představuje nedávno publikovaná práce Ivy Lučić, *Im Namen der Nation: Der politischer Aufwertungsprozess der Muslime im sozialistischen Jugoslawien, 1956–1971*, která se z velké části s Ceropitovou prací překrývá. Autor konstatuje, že Lučićová využívala jiný typ pramene, opírala se převážně o archivní materiály dokumentující interní diskuse v jugoslávských institucích, zatímco s veřejně publikovanými texty pracovala spíše druhotně. Tento důvod byl pro Ceropitu dostačující, aby se prakticky dále touto studií ve svém textu nezabýval. Dle mého soudu bylo naopak na místě dílní závěry s prací Lučićové, která již zaujala v odborné literatuře pro toto téma přední místo, porovnávat.

Ceropitova práce je dokumentačně nesmírně poctivá. Ve svém výkladu zohlednil značné množství dobových článků a jiných publikovaných textů. Obsah studovaných textů autor dobře shrnuje a parafrázuje. Slabší stránkou je však samotná analýza. Důvodem však zjevně nejsou Ceropitovy analytické schopnosti, které na několika místech zdárně využil, ale menší obratnost vyjádřit se v českém jazyce.

Po jazykové a formální stránce má práce řadu nedokonalostí, které se ani po několikeré redakci nepodařilo redukovat. Navíc právě slabší vyjadřovací schopnosti v češtině se podepsaly na analytické hodnotě textu. Nicméně, vezmeme-li v potaz, že M. Ceropita není rodilým mluvčím, český jazyk samostatně nikdy nestudoval a navíc do češtiny tlumočí prameny napsané v dalším, pro něho cizím jazyce, je dosažený výsledek solidní.

Práci M. Ceropity **doporučuji** k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm **velmi dobře**.

V Praze, 22. srpna 2018

PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.